حکومەتی هەرێمی کوردستان
وەزارەتی رۆشنبیری
بەڕێوەبەرێتیی گشتیی چاپ و بڵاوکردنەوە
زنجیرە (١٤٢)

چیرۆک بۆ منداڵان

نیشتمانی ماسی

نووسینی : فاروق یوسف
وەرگێڕانی : فوئاد قەرەداغی

نیشتمانی ماسی

- چیرۆک بۆ منداڵان
- نووسینی : فاروق یوسف

Print to PDF without this message by purchasing novaPDF (http://www.novapdf.com/)

- وەرگێڕانی : فوئاد قەرەداغی
- وێنەکان : ئاڤان جەمال
- تایپ و نەخشەسازی : سۆران عەبدوڵڵا
- تیراژ : (700) دانە
- سەرپەرشتیاری چاپ :عەتا مەحمود
- چاپ : چاپخانەی وەزارەتی رۆشنبیری - سلێمانی
- ژمارەی سپاردنی (245) ی وەزارەتی رۆشنبیری ساڵی 2002 ی پێدراوە،
- زنجیرە : (142)

ئەم کۆمەڵە چیرۆکە

ئەم کۆمەڵە چیرۆکە بە زمانی عەرەبی بۆ منداڵان نووسراون . ساڵی 1989وەرمگێڕانە سەر زمانی کوردی . ئەو کاتە وەک کۆمەڵە چیرۆکێک بواری چاپکردن و بڵاوکردنەوەیم بۆ نەڕەخسا ، بۆیە هەروا

Print to PDF without this message by purchasing novaPDF (http://www.novapdf.com/)

مایەوە تا لە تشرینی یەکەمی 1995 لە دوا لاپەڕەی ڕۆژنامەی (کوردستانی نوێ) دا بڵاوم کردنەوە.

هەموو چیرۆکەکان لە نووسینی (فاروق یوسف) ن . لە دوو کۆمەڵە چیرۆکی (التمساح والقمر) و (السلحفاه والسید الدب) وەرگیراون . یەکەمیان (17) یەمین ئەڵقەو ، دووەمیان (21) ە مین ئەڵقەی ئەو زنجیرە چیرۆکانەی منداڵانن کە ئەو سەردەمە (فەرمانگەی ڕۆشنبیریی منداڵان / کتێبخانەی منداڵ) ی سەر بە وەزارەتی (ڕۆشنبیریی و هونەر) ی عێراق چاپ و پەخشی کردوون .

ئەم چیرۆکانە سادەو روونن چ لە رووی ناوەرۆک و چ لە رووی داڕشتنەوە ، منداڵان چێژێکی تایبەتی لێوەردەگرن ، لەبەر ئەوە چاوم پێیاندا خشاندەوەو هەندێک دەستکاری داڕشتنەکەیم کرد ، هەتا بە ئاسانترین و ڕەوانترین شێوە پێشکەش بە منداڵانی خۆشەویستی کوردیان بکەم .

فوئاد قەرەداغی

تشرینی یەکەمی 2001

خۆزگە ملم درێژتر دەبوو

کەروێشکێک گوێزەری دەخوارد . زەڕافەیەک بەلایدا تێپەڕی .کەروێشکەکە داچڵەکی و گوتی :

- ئای لەوە چەند ملی درێژە .

Print to PDF without this message by purchasing novaPDF (http://www.novapdf.com/)

زەڕافەکە ئاوڕێکی لێدایەوە . کەمێک سەیری کرد.
گوێی نەدایەو ڕۆیشت . لە ڕێگا ژیشکێکی بچکۆلەی
پێگەیشت . ژیشکەکە پێی گوت :

- هۆ . . . زەڕافە ، دەتوانیت یارمەتیم بدەیت ، سێو
لەو دارە بکەمەوە ؟

زەڕافەکە زەردەخەنەیەک گرتی و گوتی :

- دەی ژیشکە بچکۆلە سەرکەوە سەر سەرم .

زەڕافەکە سەری دانەواندو ژیشکەکەش بە ملیدا
هەڵگەڕاو لەسەر تەوقەسەری ڕاوەستا .

زەڕافەکە سەری بەرزکردەوە . ژیشکەکە دەستی
ڕاکێشاو سێوەکانی کردەوە . پاشان بە گوێی
زەڕافەکەدا چرپاندی ، سوپاسی کردو داوای
داگرتنی لێکرد .

کە ژیشکەکە دابەزی ، لە دەوەنێکدا خۆی ونکردو
کەوتە سێو خواردن .

زەڕافەکە لە دارسێوەکە نزیک بووەوە، ویستی سێو
بکاتەوە ، بەڵام دەمی بە سێوەکان نەگەیشت ،
هاواری کرد :

- ژیشک . . . ژیشک . . .

ژیشکەکە وەڵامی نەدایەوە ، چونکە لەو ناوەدا
نەمابوو .

زەڕافەکە سەیرێکی دارسێوەکەی کردو ،
هەناسەیەکی ساردی هەڵکێشاو گوتی :

Print to PDF without this message by purchasing novaPDF (http://www.novapdf.com/)

- خۆزگە ملم درێژتر دەبوو . . .

تیمساحێک مانگی خوارد

تیمساحێکی بچکۆلانە لە کەناری ئاوێکدا هاتوچۆی دەکرد . هەستی بە برسێتی کرد . سەیری ناو ئاوەکەی کرد . مانگی تێدا بینی، بۆیە بیری لە خواردنی مانگ کردەوە .

تیمساحەکە لە ئاوەکە نزیک بووەوە. لە ئاستی وێنەی مانگدا کەوتە ئاو خواردنەوە .

لەو کاتەدا پەڵە هەورێک بەرەو مانگ کشاو دایپۆشی . وێنەی مانگ لە ئاوەکەدا نەما.

تیمساحەکە بزەیەکی کردو وایزانی مانگی خواردووە .

تیمساحەکانی دیکە لە ئاوەکە هاتنە دەرەوە، تەماشای ئاسمانیان کرد . بۆ مانگ گەڕان ، بەڵام نەیانبینی چونکە هەورەکە شاردبوویەوە .

تیمساحە بچکۆلەیش پێدەکەنی ، لەبەر ئەوەی تەنیا خۆی دەیزانی مانگ چیلێهاتووە . . . !

Print to PDF without this message by purchasing novaPDF (http://www.novapdf.com/)

ڕووبارو درەخت

درەختێک لە گوێ ڕووبارێکدا ڕاوەستا . بە ڕووبارەکەی گوت :

- وەرە با ببین بە هاوڕێی یەکتری .

ڕووبارەکە وەڵامی دایەوەو گوتی :

- ئەگەر پێکەوە هاوڕێ بین ، دەتوانین چی بکەین ؟

درەختەکە گوتی :

- دەتوانین پێکەوە بچینە قوتابخانەو فێری خوێندن و نووسین ببین .

ڕووبارەکە پێکەنی و گوتی :

- باشە ، ئەی تۆ نازانی، ئەگەر بۆ قوتابخانە بڕێم، لە ئاودا نقوم دەبن و قوتابی و مامۆستا لەبەرم هەڵدێن ! . .

درەختەکە زەردەخەنەیەک گرتی و ، پێشنیازی کرد : هەموو ڕۆژێک ئەم بۆ خوێندن بچێت و ، ئەوەی بەیانیان فێری دەبێت ، ئێواران بۆ ڕووباری بخوێنێتەوە .

ئیتر لەو کاتەوە ڕووبارو درەخت دوو هاوڕێی گیانی بە گیانیی یەکترین .

Print to PDF without this message by purchasing novaPDF (http://www.novapdf.com/)

سێو

سێوێک بە چڵەکەی خۆیەوە بوو .دوو چۆلەکە لەسەر چڵەکە نیشتنەوە .

چۆلەکەکان چڵەکەیان راوەشاندو سێوەکە بەربووەوە .

دوو چۆلەکەکە لە سێوەکە نزیکبوونەوە . یەکێکیان پێی گوت :

- سێوەکە ، تۆ زۆر بچووکی ، ئێمە بە تۆ تێرنابین .

سێوەکە گەورە بوو . . . گەورە بوو . . . هەتا ئەوەندەی درەختێکی لێهات .

هەردوو چۆلەکەکە لەسەر سێوەکە نیشتنەوە. نەیاندەزانی چیبکەن . سێوەکەیان پێ هەڵنەدەگیرا، چونکە زۆر گەورە بوو، بۆیە روویان لە یەکتری کردو گوتیان :

- خۆزگە سێوەکە هەر بچووک بوایە بۆ ئەوەی بە ئاسانی هەڵمانبگرتایە .

کەڵەشێرو خۆر

Print to PDF without this message by purchasing novaPDF (http://www.novapdf.com/)

بەیانییەک لەخەو هەڵسام. لەسەر کورسییەک ، لە نزیک پەنجەرەیەکەوە دانیشتم . سەیرمکرد خۆر هەڵنەهاتووە . گوتم :

- رەنگە هێشتا کاتی هەڵهاتنی نەهاتبێت . بەڵام هەر هەڵنەهات .

لەولاوە ، لە نزیک پەرژینی باخچەکەمانەوە ، دوو کەروێشک راوەستابوون . یەکێکیان گوتی :

- ئیمڕۆ خۆر هەڵنەهاتووە ، تۆ بڵێی هۆی چیبێت ؟

کەروێشکەکەی تر دەنگی نەکرد ، چونکە هۆی دەرنەکەوتنی خۆری نەدەزانی.

لەو کاتەدا گوێم لە کەڵەشێر بوو بە مریشکی دەگوت :

- زۆر سەیرە . . . ئیمڕۆ خۆر دیار نییە ، رەنگە نەخۆش بێت . ئەگەر ماڵەکەیانم بزانییایە سەردانم دەکرد .

مریشکەکە پێکەنی و گوتی :

- هێشتا خۆر لە توێی نوێندا خەوتووەو ، تا گوێی لە دەنگی تۆ نەبێت بە ئاگا نایەتەوە .

- کەڵەشێرەکە هاواری کرد : راست دەکەیت ، من بیری خوێندنم نەبوو . . . !

کەڵەشێرەکە خێرا چووە سەر پەرژینی باخەکە . سەری بەرزکردەوەو ، دەنگی لێهەڵبڕی :

قو ققو قو قو . . . قو ققو قو قو . . .

Print to PDF without this message by purchasing novaPDF (http://www.novapdf.com/)

دوای ئەوەی کەڵەشێرەکە قووقاندی ، خۆر بە تیشکی زێڕینی لە ئاسۆوە سەری دەرهێنا . هەموو گیانەوەرانیش بە رووی خۆشەوە سوپاسی کەڵەشێریان کرد چونکە خۆری خەبەرکردەوە .

تەورو درەخت

تەورێک ، بە فیزەوە، لەناو دارستانێکدا پیاسەی دەکرد. یەکێک لە درەختەکان گوتی :

- ئەم تەورە بەدکارە لەم ناوەدا چی دەکات ؟ درەختەکان بە گۆ نەهاتن.هەموویان لە ترساندا دەلەرزین.

- تەورەکە لە دارسێوێک نزیک بووەوە. دارەکە سێوێکی زۆری گرتبوو. تەورەکە گوتی :

- ئەم دارسێوە دەبڕمەوە.

دارسێو گوێی لێبوو، هاواری لێهەڵساو گوتی :

- کەمێک بەزەییت هەبێت، بەرێکی زۆرم گرتووە، جووتیارەکان بۆ منداڵەکانیانی دەکەنەوە هەتا بیخۆن.

تەورەکە ئەمەی بە گوێدا نەچوو، لە قەدی دارسێوەکە نزێک کەوتەوە. دارسێو جووڵاو لێی

Print to PDF without this message by purchasing novaPDF (http://www.novapdf.com/)

دوورکەوتەوە.تەورەکە پتر لێی چووە پێشەوەو دوای کەوت.

دارسێوەکە رایکرد،تەورەکەش بە دوایدا رایکرد.

ئای چ دیمەنێکی سەیرە، تەورێک راوەدووی دارسێوێک دەنێت!

دارسێوەکە هەر رایدەکردو سێوی لێبەردەبووەوە...سێوێک...دووان...سێیان...چوار...پێنج ... تەور هەر بە دوای دارسێوەوە بوو هەتا ماندوو بوو.

تەور دانیشت، ویستی کەمێک بحەسێتەوە، بەڵام ئەوەندەی پێنەچوو، ژاوەژاوێک پەیدابوو.ئاوڕی دایەوە سەیری کرد سێوەکان بە کۆمەڵ رووەو ئەم هێرش دەهێنن. تەورەکە هەڵسایە سەرپێ و رایکرد. سێوەکانیش بە دوایدا رایانکرد تا ناچاریان کرد خۆی فڕێ بداتە روبارێکەوە.

دارسێوەکە پشوویەکی پێداهاتەوەو گوتی :

بە راستی رۆڵەکانم دڵسۆزمن...

نیشتمانی ماسی

کەروێشکێک لە رۆخی روبارێکدا راوەستابوو ، هاواری دەکرد :

- ئەی هاوار فریام کەون... ئەی هاوار فریام کەون...

Print to PDF without this message by purchasing novaPDF (http://www.novapdf.com/)

مام ورچ گوێی لە هاواری کەروێشکەکە بوو. سەری لە پەنجەرەکەیانەوە دەرهێناو گوتی :

- ئەم دەنگە دەنگە چییە؟ بۆچی ئەو کەرە دەزەڕێت؟

ژنەکەی لە دوایەوە راوەستابوو، پێی گوت :

- ئەوە زەڕەی کەر نییە، هاواری کەروێشکە، بڕۆ بە هانایەوە، یارمەتی بدە.

- مام ورچ هاتە دەرەوە، دەرگای ماڵەکەیانی بە کراوەیی بەجێهێشت و بەرەو شوێنی دەنگە دەنگەکە چوو. کە نزیک کەوتەوە سەیری کرد کەروێشک دەگری و کۆمەڵێک گیانەوەریش لێی کۆبوونەتەوە. مام ورچ گوتی :

- کەروێشک مەگری،پێمان بڵێ چیتە. کەروێشکەکە سەری هەڵبڕی و گوتی :

- ئێوە درەنگ بەدەنگمەوە هاتن. ئەگەر زوو بهاتنایە دەتانتوانی رزگاری بکەن.

مام ورچ بە تووڕەییەوە ملی کەروێشکەکەی گرت و بە سەریدا گرماندی :

- پێم بڵێ کێمان رزگار دەکرد؟

کەروێشکەکە بە ترسەوەو بەدەم هەڵلەرزینەوە گوتی :

- ماسییەکم بینی مەلەی دەکرد، لە پڕ خۆی نوقم کردو تا ئێستا بێ سەرو شوێنەو دیار نییە.

Print to PDF without this message by purchasing novaPDF (http://www.novapdf.com/)

کەروێشک بەدەم هەنسکهەڵدانەوە دەیگوت :

- من لێم سوورە خنکاوە..من دەزانم خنکاوە..

گیانەوەرەکان پێدەکەنین. کەروێشک واقیوڕمابوو نەیدەزانی بۆ پێدەکەنن.

مام ورچ پاشەو پاش بەرەوماڵەوە بە بۆڵە بۆڵ گەڕایەوەو، لەبەر خۆیەوە دەیگوت :

- چەند کەروێشکێکی بێ مێشکی، ئەی نازانی ماسی لە ئاودا ناخنکێت، ئەی نازانی ئاو نیشتمانی ماسییەو ئەگەر لێی بێتە دەرەوە دەمرێت ؟!

کیسەڵ و مام ورچ

کیسەڵێک لە ژیشکێکی پرسی :تۆ پێم بڵێ: ئاڵێرەدا چۆلەکە دەژی؟ ژیشک سەیری کرد کیسەڵ پەنجە بۆ چاڵی بن قەدی درەختێک رادەکێشێت، بۆیە دەنگی هەڵبڕی و گوتی:

- نەخێر خاتو کیسەڵ، چۆلەکە دەفڕێ، بەڵێ دەفڕێ.

کیسەڵ سەری بۆ لەقاند.وادیار بوو لەوە تێگەیشتبێ کە چۆلەکە لە چاڵدا ناژی.

Print to PDF without this message by purchasing novaPDF (http://www.novapdf.com/)

کیسەڵ ڕۆیشت. بەدەم ڕۆیشتنەوە تەماشای ئاسمانی دەکرد، لەپڕ سەری بەر شتێک کەوت. کیسەڵ گوتی :

- ئەوە چی بوو...ئای...ئەوە ئازارم گەیشتیێ... ئەڵێی نابینای..!

لەم قسانەدا بوو کە سەری هەڵبڕی،مام ورچی بینی بە تووڕەییەوە سەرنجی دەدات.

کیسەڵ داوای لێبوردنی لە مام ورچ کردو تێی گەیاند کە بۆ چۆلەکە دەڕوانێ.

مام ورچ پێکەنی و ئامۆژگاری کرد کە لەڕۆیشتندا سەیری بەردەمی خۆی بکات.

کیسەڵ بە زەردەخەنەیەکەوە سوپاسی مام ورچی کرد. کەوتەوە ڕێ ، بەڵام ئەمجارە بۆ ئەملاو ئەولای نەدەڕوانی.

دوای ماوەیەک، کیسەڵ گوێی لە جریوە جریو بوو. لە دڵی خۆیدا گوتی :

- ئەم جریوە جریوە چی بێت؟ وەها چاکە سەرهەڵبڕم. بەڵام ئامۆژگارییەکەی مام ورچی بەبیرهاتەوەو بڕیاریدا سەرهەڵنەبڕێت.

دیسان کیسەڵ گوێی لە دەنگەکان بووەوە: جریو..جریو..جریو..جریو...سەیری ئەم گیانەوەرە سەری لە زەوی ڕاست ناکاتەوە ئاخۆ بۆچی دەگەڕێ، با لێی بپرسین.

Print to PDF without this message by purchasing novaPDF (http://www.novapdf.com/)

کیسەڵەکە پیشیخواردبووەوە ، بەڵام
ئامۆژگارییەکەی مام ورچی نەشکاندو پێی گوتن کە
لە ڕۆیشتندا تەنها لەبەردەمی خۆی دەڕوانێت.

چۆلەکەکان بە گاڵتەپێکردنەوە گوتیان :

- جریو... جریو.. ئەی کیسەڵی بێمێشک: تۆ کەڕی..
کوێری..چیت ؟

کیسەڵ سەری بەرزکردەوە،چۆلەکەکانی بینی بەرز
دەفڕین، هاواری لێکردن :

- ئەی ئێوە چین ئەی باڵندەکان، ئەگەر نزیک
دەبنەوە،دەزانم چۆن ئەو زمانە درێژەتان دەبڕم.

تەپ...تەپ

ئەوە چی بوو؟ ئۆ...ۆی، ئەوە کیسەڵ بوو کەوتە
چاڵێکەوە.

کیسەڵ ئازارێکی زۆری گەیشت. هەوڵیدا بێتە
دەرەوە بەڵام نەیتوانی، هەر کە بە چاڵەکەدا
هەڵدەگەڕا، بەرەو خوارەوە دادەخزایەوە. ناچار
کیسەڵ هاواری کرد :

- فریام کەون...فریام کەون

مام ورچ سەری بە چاڵەکەدا شۆڕکردەوەو گوتی :

- ئەی کیسەڵی بەستەزمان،دیسان ئەمە تۆی ! من
پێم نەگوتی لە ڕۆیشتندا سەیری بەردەمی خۆت
بکە،

Print to PDF without this message by purchasing novaPDF (http://www.novapdf.com/)

مام ورچ بە هەر دوو پەلی کیسەڵی لە چاڵەکە دەرهێنا.

کیسەڵیش سوپاسی مام ورچی کردو، بڕیاری دا هەرگیز لە ڕۆیشتندا سەر هەڵنەبڕێت مەگەر لە کاتێکدا کە بەپێوە ڕاوەستا بێت.

Print to PDF without this message by purchasing novaPDF (http://www.novapdf.com/)

Print to PDF without this message by purchasing novaPDF (http://www.novapdf.com/)

Print to PDF without this message by purchasing novaPDF (http://www.novapdf.com/)